

Opgave 4 – Aarde: De Pantanal

Bestudeer bron 1 uit het bronnenboekje die bij deze opgave hoort.

Gebruik bron 1 en de atlas.

- 1p 14 In welke maanden staat de Pantanal onder water?
Kies uit: april-juni, juli-september of december-februari.

Gebruik de atlas.

De Pantanal ligt rond 20° zuiderbreedte. De vegetatie bestaat er uit licht tropisch woud en savanne. In andere gebieden in Zuid-Amerika komen rond 20° zuiderbreedte andere typen vegetatie voor. Dit is het geval aan de westkust, de oostkust en in het Andesgebergte.

- 3p 15 Geef van elk van deze drie gebieden aan
- welk type vegetatie daar voorkomt;
  - waardoor het in dat gebied of te droog, of te nat of te koud is voor savannevegetatie.

In de stroomgebieden van de rivieren die de Pantanal voeden wordt tropisch regenwoud gekapt om ruimte te maken, onder andere voor de aanleg van sojaplantages.

- 2p 16 Leg uit welk effect dit heeft op de aanvoer van sediment in de Pantanal. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Het water van de Pantanal stroomt via de rivier de Paraguay richting de Atlantische Oceaan. Er zijn plannen om deze rivier uit te baggeren en zodoende geschikt te maken voor de scheepvaart.

- 2p 17 Beschrijf op welke wijze het ecosysteem van de Pantanal zal veranderen door het uitbaggeren van de rivier de Paraguay.

Opgave 4 – Aarde: De Pantanal

---

bron 1

De Pantanal

De Pantanal is een zeer groot moerasgebied op de grens van Brazilië en Bolivia. Dit moerasgebied ligt in een vlakte op een hoogte van ongeveer 200 meter. Rivieren die op de omliggende plateaus ontspringen, komen op deze vlakte samen.

In de regentijd staat het gebied grotendeels onder water. In de droge tijd verandert het moeras langzaam in een savanne met verspreid liggende poelen waardoor rivieren stromen. Het water verlaat het gebied weer langzaam via de rivier de Paraguay.

De jaarlijkse overstromingen maken het gebied slecht toegankelijk en mede daardoor is het oorspronkelijke ecosysteem nog grotendeels intact. Dit ecosysteem wordt wel bedreigd door ontwikkelingen die zowel bovenstrooms als benedenstrooms van de Pantanal plaatsvinden.

bron: Cito en www.wherisbrazil.net

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.